

CAPUT X.

De quibusdam monitis magis notatu dignis ad confessarios et parochos cum praxi docendi orationem mentalem ^{a)}.§ I. - *Monita ad confessarios.*

172. - Ex his quae superius diximus, annotanda sunt hic aliqua principaliora quae advertere debet confessarius in suo officio exercendo.

173. - I^o. Ante omnia curet, ex una parte, summam adhibere charitatem in recipiendis peccatoribus; iisque animandis ad confidendum in divina misericordia; ex altera vero, ob humanum respectum non praetermittat eos fortiter admonere, simulque ostendere ipsis statum infelicissimum in quo reperiuntur, ac assignando media opportuna ad se liberandum ex malis habitibus jam contractis; et praecipue sit inflexibilis in differenda eisdem absolutione, quoties oporteat.

174. - II°. Ut plurimum interroget rudes, utrum sciant principalia fidei mysteria. Videatur circa hoc, quod diximus *n. 22*.

175. - III°. Hujusmodi rudes aut alios neglectae conscientiae non omittat interrogare circa ea in quae frequentius solent incidere, quoties ipsi ex se non confitentur.

176. - IV°. Cautissime se gerat in interrogationibus de materia turpi, praesertim cum puellis puerisque, ne isti addiscant quod ignorant. — Et si ipse in hujusmodi materia tentationes patiat, elevet saepius mentem ad Deum, se convertendo ad aliquam sacram imaginem, et priusquam incipiat confessiones audire, renovet semper rectitudinem intentionis.

177. - V^o. Patres matresque familias interroget non modo in genere circa filiorum educationem, sed etiam in particulari, et maxime exquirat, utrum filios corri-

gant, sicut oportet; si curent, ut sciant doctrinam christianam, ut vitent consortium personarum pravi exempli, et praesertim si sint puellae, diligentissime cavendo ne conversentur cum juvenibus et multo minus cum personis suspectis, scilicet uxoris, religiosi et ecclesiasticis.

178. - VI°. Poenitentibus, de quibus justa potest esse suspicio, quod propter erubescitiam aliqua peccata tacerint, (ut sunt rudes, mulieres et pueri) interroget, utrum antea vitae scrupulum aliquem habeant, eos animando ad dicendum omnia. Per has interrogationes solent liberari plures animae a sacrilegiis.

179. - VII°. Etiam si magnus esset poenitentium concursus, non se acceleret plus quam oportet, ita ut pro audiendis plurium confessionibus deficiat vel circa integritatem confessionis vel circa debitam dispositionem, aut omittat illis praebere monita necessaria.

180. - VIII°. Quando quis confitetur aliquod grave peccatum, et praesertim si pluries illud commiserit, non sufficit exquirere tantummodo speciem et numerum, sed interroget, utrum antea in illud cadere consueverit; insuper, cum quam persona peccaverit, et quo loco, ut intelligat, utrum sit habitus aut occasio, quae sit auferenda. — In hoc plures errant confessarii, et inde tot animarum ruina procedit. Omittendo enim confessarius hujusmodi interrogationes nequit illi praescribere media opportuna ad evellendum habitum et occasionem.

Observetur, quod dictum est in *cap. 4 et 5*, in quibus vidimus, poenitentem reci-

Apost., Append. 4, primigenius textus ad verbum latine redditus fuit. Notamus insuper S. Doctorem non judicasse opportunum hoc caput, sicut et sequens, inserere in *Practica* (italice scripta), quae ab ipso evulgata fuit in

et cum occasionariis.

Cum sponsis se invidentibus.

Cum ordinandis habitibus in vitio.

Non dissuadeat a vocatione religiosa.

Sacerdotes subinde interroget:

divum omnino absolvi non posse, nisi post experientiam emendationis vel post exhibitum extraordinarium aliquod signum suae dispositionis. Et quando agitur de occasione proxima, fortiter se gerat sine ullo personarum respectu in differenda absolutione, quousque poenitens occasionem removeat, quando est *in esse*, ut explicavimus *n. 66*. Et si occasio est necessaria, saltem quousque e proxima evadat remota, adhibendo media sibi assignata.

Speciali modo sit inflexibilis in deneganda absolutione sponsis qui secum conversantur, sicut et genitoribus qui id permittunt. Neque credat illis asserentibus nullum inesse malum: hoc enim est moraliter impossibile, ut docet experientia.

181. - IX°. Deneget quoque absolutionem illis qui volunt ad aliquem ordinem sacrum ascendere, dum adhuc sunt aliquo vitioso habitu irretiti: nisi viderit, illos adeptos esse bonitatem positivam ad hunc gradum necessariam, ut dictum est *n. 78*.

182. - X^o. Caveat etiam et diligenter caveat, dissuadere aliquem adolescentem a vocatione religiosa propter humanos respectus: quod excusari non potest a peccato mortali, ut docet ^{a)} S. Thomas ¹. Oh quot confessarii imperiti sine ullo scrupulo abstrahunt juvenes a vocatione ad statum magis perfectum, nulla alia ratione ducti, quam ut placeant eorum propinquis, asserendo, filios teneri praestare obedientiam genitoribus! Docent communiter DD. cum S. Thoma, in electione status unumquemque frui sua libertate, et magis quam genitoribus praestandam esse obedientiam Deo vocanti. E contrario advertat confessarius, quod ipse nequit absolvere quosdam alios, qui sine vocatione vellent ad ordines sacros ascendere. — Vide *Lib. VI, n. 803*.

183. - XI°. In excipiendis sacerdotum confessionibus reverenter se gerat. Se gerat etiam fortiter in faciendis debitis

correctionibus et in deneganda absolutione, quoties oportet. Et sacerdotem parum meticulousae conscientiae non omitat interrogare praecipue circa haec tria:

1°. Utrum distulerit celebrationem Missarum per mensem, si fuerint Missae mortuorum; et per duos, si fuerint vivorum: hoc enim non excusatur a peccato gravi ^{a)}. Vide *Lib. VI, n. 317, Qu. 2*.

2°. Utrum celebraverit festinanter. Impendens enim in Missae celebratione minus quam horae quadrantem, etiamsi esset missa votiva Beatissimae Virginis aut mortuorum, nec etiam excusabitur a culpa gravi (*Lib. VI, n. 400*), quoniam in tali temporis spatio non poterit non deesse notabiliter caeremoniis, aut saltem convenienti earundem gravitati, tam necessariae ad venerationem tanti hujus sacrificii.

3°. Utrum satisfecerit obligationi divini Officii, praecipue si est beneficiatus.

Non omittat etiam insinuare, ut se habilitet juxta suam capacitatem ad lucrandas Deo animas, ut celebret Missam cum debita praeparatione et gratiarum actione, ut incumbat orationi mentali, sine qua difficillime bonus erit sacerdos.

184. - XII°. In materia restitutionis ordinarie non absolvat poenitentem, nisi prius, cum possit, restituerit rem ablatam.

Nihilominus advertat, multos excusari a restitutione ratione praescriptionis cum bona fide. — Et hic notandum: 1° bona mobilia, quando adest titulus praesumptus praescribi spatio trium annorum; immobilia vero spatio decem annorum *inter praesentes*, et viginti *inter absentes*; — 2° probabile esse praefatam praescriptionem valere in foro conscientiae, etiam in illis locis in quibus in foro externo non viget lex praescriptionis, ut in regno nostro, ob difficultatem probandi bonam fidem. — Excipiendae vero sunt praescriptiones illae, quae expresse prohibentur

¹ Quodlib. 3, art. 14. — S. Thom., 2^a 2^{ae} qu. 104, art. 5, corp.

secunda editione Theologiae moralis. Sed jam inde a tertia editione duplex hoc caput latine intexuit.

182. - ^{a)} Vide supra, *n. 92*, notam a.

183. - ^{a)} S. C. C. decreto *Ut debita*, diei 11 Maji 1904, aliisque subsequentibus declara-

tionibus, terminos intra quos Missae manuales vel ad instar manualium celebrandae sunt, determinavit. Decretum istud et relativae declarationes lector reperiet annexa velut appendicem tractatui de Euch., *lib. 6*, post *n. 424*.

Confessarius

benigne peccatores excipiat.

Sed omnes fortiter moneat.

Rudes roget de mysteriis fidei.

et de praecipuis;

cautissime de materia turpi.

Parentes roget de filiorum educatione.

de oneribus Missarum;

de Missa propeata;

de Officio divino.

Quomodo agendum in materia restitutionis.

Roget inter dum de peccatis recitatis.

Confessiones non proferet.

Quaeratur num adsit habitus aut occasio.

Quomodo agendum cum recidivis.

ab aliqua lege municipali, ut, ex. causa, in regno nostro reprobatum praescriptio haereditis, quoties testator mala fide possederit. — Videantur aliae doctrinae circa praescriptionem, relatae in *Morali Lib. III, ex n. 504-517 a)*.

185. - XIII°. Si poenitens aliquam acceperit injuriam propter quam inimicus sit inquisitus in curia, non absolvat illum, ordinarie loquendo, nisi prius fecerit remissionem. Videatur praesens *Praxis, n. 38*.

186. - XIV°. Quando praevidet monitionem non esse profuturam, et poenitens est in bona fide, illam omittat: praesertim quando agitur de nullitate matrimonii jam contracti. — Excipienda tamen est obligatio denunciandi confessarios sollicitantes in materia turpi, quoniam confessariis directe est injunctum praeceptum imponendi omnibus sollicitatis hanc obligationem. Vide *n. 8, 9 et 83*.

187. - XV°. Curet, ut omnes in confessione eliciant actum contritionis, nisi certe praesumat, poenitentem jam rite fecisse; nec omittat praebere illis motiva attritionis et contritionis eo modo quo annotavimus, *n. 10*. Et speciali modo advertat, si poenitens venerit indispositus, teneri confessarium, quantum fieri potest, eum disponere ad absolutionem. Vide *n. 7, in fine*.

188. - XVI°. Non absolvat poenitentes illos, qui afferunt tantummodo peccata venialia sed habituata: nisi cognoscat illos vere poenitere et proponere emendationem saltem de aliquo ex illis, aut si non ponant pro materia aliquod peccatum gravius vitae antea actae, ut notavimus *n. 99*. Oh quot confessiones invalidae (quae in se vera sunt sacrilegia) fiunt in hoc ob confessariorum negligentiam!

189. - XVII°. Illas tantummodo poenitentias injungat, quas judicaverit facile a poenitentibus adimplendas, ut diximus *n. 11*. Sed curet, ut illae sint medicinales, ut essent, frequentia sacramentorum, visitationes ^{a)}, commendare se Deo mane et vespere, lectio alicujus libri spiritualis,

adscribere se alicui congregationi et similia.

190. - XVIII°. Personis devotis quae frequentant sacramenta, non omittat insinuare usum orationis mentalis, exigendo inde rationem de ea, vel saltem interrogando utrum illam fecerint. Adhibendo hanc minimam diligentiam quisque confessarius poterit multas animas sanctificare. Nec sit renitens in concedenda comunione frequenti, quoties cernit aut prudenter existimat, poenitentem fructum ex ea percepturum.

191. - XIX°. Scrupulosis personis insinuet ante omnia obedientiam, illisque semper inculcet, quod obediendo erunt securae, inobediendo vero exponunt se periculo damnationis. Viriliter semper et rigide exigat obedientiam, intrepide semper loquendo; quia, si cum timore loquetur, illas plus quam antea confundet. Det illis regulas generales ad dubia sua deponenda, quemadmodum cuique magis expediet: ex. causa, illi qui semper dubitat de transactis confessionibus, jubeat amplius non confiteri nisi peccata illa quae certo sciat fuisse peccata mortalia, et certo etiam nunquam se confessum esse. Et circa hoc confessarius constantissime se gerat, nunquam eum audiendo, si non obediat: si enim confessarius aliquando cedat, poenitens nunquam curabitur. Quidam confessarii maximam hujusmodi animabus causant perniciem eas audiendo. Alicui vero timentis, singulas suas actiones esse peccata, imponat vincere scrupulum et libere operari, quoties non advertat, certum esse peccatum.

192. - XX°. In seligendis opinionibus, quando agitur de subtrahendo poenitente a periculo peccati formalis, confessarius non raro uti debet opinionibus benignioribus, quantum christiana prudentia permittit. Quando vero aliqua opinio reddit magis proximum periculum peccati formalis, tunc omnino *suadere* debet opinionem rigidiorum. Vide dicta *n. 65*. — Dico: *suadere*; quia, quando opinio est probabilis, et poenitens vult eam sequi, non

Personis devotis insinuet orationem mentalem.

Quomodo agendum cum scrupulosis.

Prudentia in seligendis opinionibus;

potest illi absolutionem denegare ob jus certum, quod ille acquisivit per confessionem jam factam suorum peccatorum, ut *n. 115*.

193. - XXI°. In audiendis confessionibus mulierum et cum illis conversando adhibeat eam majorem austeritatem quae conveniens est secundum prudentiam; et ideo recuset munuscula, effugiat familiaritatem et omnia alia, quae possunt esse causa adhaesionis. Ob aliquam circa hoc negligentiam, oh quot confessarii et suas et poenitentium animas perdiderunt!

194. - XXII°. Sit humilis, nec de sua doctrina praesumat. Unde frequenter oret Deum ob merita Jesu Christi, et praesertim in casibus dubiis, ut velit sibi lucem ad bene solvenda dubia impertiri: *Invocavi, et venit in me spiritus sapientiae* (Sap. vii, 7). Et ideo confessarius, qui orationem non facit, difficiliter recte incedet; et in dubiis magis implicatis aut majoris consequentiae non omittat consulere alios viros doctos et majoris experientiae.

Praesertim ita se gerat in directione alicujus animae elevatae, et quae a Deo aliquibus gratiis supernaturalibus sit donata, quando ipse in hac materia est parum expertus. Aliquos, qui scientiam mysticam vix primoribus labris degustarunt, pudet ab aliis consilium petere. Non ita se gerunt vere humiles. Hi non modo consilium petunt, immo et a pluribus petunt, quoties oportet: sed etiam nullam omnino sentiunt difficultatem praecipendi hujusmodi animabus, ut se conferant ob directionem ad magistros magis peritos, vel saltem ut illorum subeant iudicium. Has vero animas confessarius nunquam audiat in diebus festis, sed tunc det locum magis indigentibus, et praecipue pauperibus campestribus.

§ II. - Monita ad parochos.

195. - Expedit hic breviter annotare quasdam particulares parochorum obligationes circa curam suarum ovium.

196. - I°. Parochus tenetur eas instruere circa fidei mysteria et res alias ad salutem necessarias, ut sunt: 1°. Quatuor my-

steria principalia, scilicet quod existat unus Deus, qui est omnipotens, sapientissimus, creator et Dominus omnium, misericors et amabilior quocumque bono; et praecipue, quod tam bonorum quam malorum sit justus remunerator; insuper mysterium SS. Trinitatis, incarnationis et mortis Jesu Christi. — 2°. Sacramenta necessaria, ut Baptisma, Eucharistia, Poenitentia et alia, saltem quando sunt suscipienda. — 3°. Symboli articuli, inter quos praesertim virginitas Mariae sanctissimae; sessio Jesu Christi ad dexteram Patris, scilicet quod ipse in coelis sedeat cum Patre in gloria coequali; resurrectio corporum in iudicio finali faciendo a Christo Domino; unitas Romanae Ecclesiae in qua sola reperitur animae salus; et denique aeternitas paradisi et inferni. Quae omnia unusquisque fidelis tenetur scire sub gravi. — 4°. Praecepta decalogi et Ecclesiae. — *Pater noster* et *Ave Maria*, et actus fidei, spei, amoris et contritionis.

Sicuti graviter peccat ille qui scire haec negligit (quae scienda sunt non modo in quantum ad nomina, sed etiam in quantum ad sensum), ita etiam graviter peccat parochus, ut ajunt communiter DD., si per se vel aliam idoneam personam (quoties ipse fuerit legitime impeditus), ut habetur in concilio Tridentino¹, omiserit docere saltem in substantia suos parochianos, pueros et adultos qui ea ignorant.

Unde, quoties ipse videt patres aut dominos non curantes mittere filios aut servos ad doctrinam, tenetur apprehendere media opportuna apud episcopum, qui, ut habetur in Tridentino², potest cogere genitores etiam per ecclesiasticas censuras. Parochi probi retinent notam puerorum, ut sciant eos qui desunt. Immo dicit Croix³, si exstent personae aliquae rudes, quae nequeant ad ecclesiam venire, ex eo quia debent custodire domos aut greges, si illae existant in gravi necessitate spirituali, debet parochus privatim accedere ad eas instruendas *cum quanto cumque suo incommodo*, ut loquitur idem auctor. Saltem, quando hoc difficillimum

Et cum his qui acceperint injuriam.

Quando nam omittenda monitio.

Curare ut poenitens sit dispositus.

Confessio venialium sedulo accipienda.

Poenitentia facilis imponenda.

et in conversatione cum mulieribus.

Confessarius lucem petat a Deo,

et a viris doctis.

Speciatim si agatur de theologia mystica.

et quidem sub gravi.

Corollaria.

Parochus tenetur instruere parochianos;

¹ Sess. 5, de reform., cap. 2. — ² Sess. 24, de reform., cap. 4. — ³ Lib. 2, n. 174 et lib. 3, n. 767.

184. - a) Et vide *lib. 3, n. 509*, not. a, ubi relata sunt jura diversarum nationum.

189. - a) Nimirum SS. Sacramenti et Beatae Virginis.

esset ob magnum numerum harum rudium personarum, procuret eas examinare et instruere tempore praecepti paschalis, vel quando veniunt ad petendas fides pro susceptione sacramenti confirmationis vel matrimonii.

Operae quoque pretium est, ut parochus exploret magistros et magistras, ut bene instruant pueros et puellas circa doctrinam et media bene vivendi in sancto Dei timore.

197. - II°. Parochus tenetur per se ministrare sacramenta, quoties parochiani justè exposcunt. Et si forte oeconomum constituerit, ejus vitam et scientiam diligenter examinet; alias omnium inconvenientium, quae postea evenient, ipse Deo redditurus est rationem.

Insuper tenetur assistere morientibus, nisi adsit alius idoneus. Peccatoribus autem habituatis, morientibus, specialem tenetur praestare assistentiam, quoniam isti existunt in gravi necessitate suae assistentiae. Et circa Extremam Unctionem attendat id quod habetur in Catechismo Romano¹: *Gravissime peccant qui illud tempus aegroti ungenti observare solent, cum jam, omni salutis spe amissa, vita et sensibus carere incipiat.*

Tenetur quoque se informare, utrum sui subditi praecepto paschali satisfecerint. Barbosa² et Segneri³. — Et diligentissime caveat, nunquam committere cuiquam clerico schedulas communionis.

198. - III°. Cavere quoque debet parochus, ne concedatur habitus clericalis illis pueris aut adolescentibus, qui moribus suis non prae se ferunt indolem ecclesiasticam. — Diligenter praeterea erudire debet circa statum ecclesiasticum clericos suos jam habitum deferentes; aliter illi, sine instructione relictis et moribus depravatis, aut per fas aut per nefas ad ordines deinde, non sine magno suae urbis scan-

dalo et detrimento, ascendent. — Praetermitto hic loqui de maxima ratione, quam Deo reddituri sunt parochi illi, qui exhibent fides ordinandis, quos ipsi bene noscunt indignos, aut exhibent illas priusquam se reddant securos, praevia diligenti informatione de ordinandorum bonitate.

199. - IV°. Tenetur parochus se informare de iis qui vivunt in peccato lethali, ut eos corrigat; de inimicitis et scandalis praesertim inter sponso, ut, quantum possibile est, illis afferat remedium. Dicit S. Thomas⁴: *Qui habet spiritualiter curam alicujus, debet eum quaerere ad hoc quod eum corrigat de peccato.* Et quando scandalum est alicujus personae potentis (et praecipue sacerdotis), cui ipse non valet remedium afferre, debet saltem de hoc episcopum certiorare pro remedio opportuno: et ob quemcumque respectum aut timorem hoc non potest omittere. Bonus pastor tenetur dare vitam pro ovibus suis.

200. - V^o. Curet ne sponsalia celebrentur longe prius quam celebretur matrimonium. Perfectis enim sponsalibus, toto tempore quod nuptias praecedet, tam sponsi quam eorum genitores in mortali peccato existunt.

201. - VI°. Quando in aliqua urbe cernuntur notabilia inconvenientia, quibus parochus nequit afferre remedium, ipse tenetur omnem curam adhibere ad missionem obtinendam. Et semper expediens erit, ut quandoque advocet etiam aliquos presbyteros externos pro bono animarum verecundiorum; et multo magis, si ad suum oppidum non solet concionator quadragesimalis accedere ad audiendas confessiones. Parochus vero ille, qui rejicit missiones, magnam ingerit suspicionem suae probitatis^a.

202. - VII°. Parochus non modo debet auferre malum, sed etiam bonum promo-

Debet oves corrigere.

Parochus concionari debet.

Et concionetur more apostolico,

Sponsalia non cito permittere.

Missionarios vocare.

ut docent Sancti,

Vitam devotam promovere.

¹ Part. 2, cap. 6, n. 9. — ² De offic. et potest. parochi, cap. 7, num. 1 et cap. 20, num. 10 (edit. Lugdun. 1655). —

³ Il parroco istruito, cap. 9, in fine. — ⁴ 2^a 2^{ae}, qu. 33, art. 2, ad 4.

197. - ^a) Barbosa et Segneri, *locis cit.*, potius supponunt hoc officium parochi quam expresse dicunt.

201. - ^a) Propositio 65 synodi Pistoriensis, enuntians « irregularem strepitum novarum institutionum, quae dictae sunt exercitia vel

missiones... forte nunquam aut saltem per raro eo pertingere ut absolutam conversionem operentur; et exteriores illos commotionis actus qui apparuerunt, nil aliud fuisse, quam transeuntia naturalis concussionis fulgura » in const. *Auctorem fidei*, a Pio VI, diei

vere, quemadmodum faciunt omnes boni pastores, qui nunquam omittunt exhortari ad frequentiam sacramentorum et congregationum, ad visitandum Sanctissimum Sacramentum et divinam Matrem, ad novenas, ad associationem Venerabilis, quando datur tamquam viaticum, et ante omnia ad orationem mentalem, de qua in § III, ubi exponemus praxim et methodum facilem, quae parochis et confessoribus poterit inservire ad caeteros in ea erudiendos.

203. - VIII°. Parochus tenetur ad concionandum diebus dominicis et festis principalioribus; ex quo DD. (vide *Lib. III, n. 269 et 360*) affirmant, graviter peccare parochum, qui per mensem continuum, aut per tres menses discontinuos concionari omittit, exceptis duobus mensibus, in quibus permittit Tridentinum parochis, ex justa causa ab episcopo approbata, posse licite abesse.

Et hic notandum est, Tridentinum¹ praecepisse ut parochi gregem suum verbo divino pascant, sermones faciles pro ejus captu habentes, quo possit populus capere, quae illi concionantur. Cum enim expertum habeatur fidem, sicut ipsa diffunditur praedicatione, ita per eandem conservari (*fides ex auditu*), parum utilitati erunt populis eae conciones quae similes non erunt illi concionandi rationi, quam tenuerunt Christus et Apostoli, qui praedicabant non in *persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis*, ut Apostolus ait [I Cor., II, 4].

Ideoque jure merito Ven. Pater Magister Avila non Jesu Christi ministros, sed proditores appellabat eos qui inanis gloriae cupiditate conciones habent. Et Pater Gaspar Sanchez^a ajebat, his nullos esse crudeliores in Ecclesiam Dei insectatores, dum, sic concionando, causa sunt cur peccant multae animae quae, si illis juxta

Apostolorum normam praedicaretur, utique salvae fierent. Verba inania, periodos sonoras, descriptiones inutiles, dicebat S. Franciscus Salesius, esse pestem concionis, cujus unicus finis esse debet, auditorum voluntates erga bonum movere, non autem intellectum inutiliter pascere. Experientia jam docemur, per hujusmodi conciones, tot figuris et tropis et dicendi fucato artificio adornatas, animas ad bonam frugem non redire, quia auxilium suum Deus vanitati non confert. Et hoc, omnium concionatorum gratia, qui ex vanitate concionantur dictum sit, sed potissimum eorum qui curam animarum habent, quibus Tridentinum² sic praescribit: *Archipresbyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes, ecclesias quocumque modo obtinent, per se vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus plebes sibi commissas, pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis.* Notetur illa verba: *pro earum capacitate.* Unde certe concilio contraveniunt illi pastores qui sublimi stylo utuntur, populi audientis capacitatem excedente.

204. - Hic quoque juvat animadvertere quaedam magna consideratione digna, quae parochus, conciones habens, populo sibi commisso inculcare debet.

Et 1°. Quod ad emendationem non sufficit proponere peccata vitare, sed etiam debent occasiones peccandi removeri. Et loquendo de sponsis, qui domos sponsarum frequentant, dicat, tam ipsos quam illarum parentes, qui hoc permittunt, non posse absolvi, nisi praefatas occasiones auferant.

205. - 2°. Insistat in viros qui cauponas frequentant, eis patefaciendo plurima peccata quae ibi praeter ebrietates committi solent, blasphemias nempe, contentiones, scandala, obscoenitates, discordias

Trident., sess. 23, de reform., cap. 1, v. *Eadem omnino*. — ¹ Sess. 5, de reform., cap. 2. — *B. Joan. Avila*, Lettère spirituali, part. 1, lett. 4, post initium (edit.

Rom. 1669). — *S. Franc. Sales.*, Traité de la prédication, chap. 5, art. 1 et artic. 8. — ² Sessio 5, de reformatione, cap. 2.

28 Aug. 1794, damnata est ut temeraria, male sonans, perniciose, mori pie ac salutariter per Ecclesiam frequentato et in verbo Dei fundato injuriosa.

203. - ^a) Gaspar Sanchez, *Conciones in Dominicis et feriis Quadrage., fer. 4 post Dom. Pass., conc. 4, discours. 2, in f.* (edit. Venet. 1605) aliquid simile habet.

cum domesticis, defraudationes victus a familia, etc.

206. - 3°. Increpet atque invehatur saepe contra vitium, quod est generale, (praecipue in campis et in officinis) inhoneste loquendi: et tanto magis, si haec verba inhonesta proferantur coram pueris, puellis aut personis diversi sexus. Ob hos turpes sermones, quot pueri perversi fiunt! Et de hoc admoneat parentes, dominos et opifices officinarum, ut vigilantes sint in corripiendis et castigandis filiis aut famulis, qui hos sermones effutiunt, praecipue messis et vindemiae temporibus.

207. - 4°. Insistat in ostendendo sacrilegii enormitatem, quod committunt illi qui confitentur et communicant, aliquod peccatum propter erubescientiam reticentes. Et ut horrorem concipiant adversus tantum scelus, curet saepe narrare aliquod formidabile exemplum talium, qui erubescerent de aliquo peccato sacrilege confessi sunt; et ad hoc potest uti praecipue illo libello Patris Vega, cui titulus: *Casi della confessione, etc.*^{a)}.

208. - 5°. Saepe insinuet necessitatem doloris et propositi ad confessionem requisitorum, etiam pro venialibus, exhortans ut nemo ad absolutionem recipendam accedat, nisi saltem de aliquo peccato veniali eorum, de quibus se accusat, verum habeat dolorem; aut nisi exponat pro materia certa aliquod peccatum vitae praeteritae, jam alias confessum, cujus vere se poenitet, ut valida sit confessio. Et quoniam rudes parum intelligunt, quomodo debeat esse dolor, saepe ostendat quod poenitentes, ut valide confiteantur (sive contritionis sive attritionis sit dolor), debent concipere displicentiam de suo peccato, ut illud odio habeant et abhorreant plus quam caetera mala.

209. - 6°. Hortetur ut in iracundiae motibus vice blasphemiarum aut imprecationis assuescant dicere: *Maledictum sit peccatum meum, maledictus sit daemon;* aut dicere: *Maria sanctissima, adjuva me! Domine, concede mihi patientiam!*

210. - 7°. Inducat in horrorem superstitiones aut vanas observantias, quae in

usu sunt apud plures ad finem morbis medendi aut fures agnoscendi.

211. - 8°. Instet in parentes, ut in filios animadvertant, praecipue cum sunt pueri, tunc quando blasphemant aut furantur, etc.: item, ut invigilent ad observandum et inquirendum cum quibus illi versentur; et interdican, eos versari cum pravis sociis et cum personis diversi sexus. Item, ut filios non admittant in lectum suum cubando: aut enim sunt nimis parvuli, et tunc timetur, ne illi suffocentur; aut grandiores, ut si sextum annum jam excesserint, et timetur ne illis aliquid praebeatur scandalum. Et tanto minus permittant simul dormire pueros et puellas.

212. - 9°. Moneat jugiter suos parochianos, ut internas tentationes, praecipue contra castitatem, superent, invocando nomina sanctissima Jesu et Mariae. Hoc enim est maximum contra tentationes remedium.

213. - 10°. Moneat jugiter quoque ut, si quis in peccatum mortale labatur, statim se conterat cum proposito quantocius confitendi, quo amissam gratiam recuperet. Et hanc daemonis fraudem ab eis eripiat, Deo idem esse, unum quam duo peccata remittere; nam potest contingere, quod Deus post primum peccatum ad poenitentiam expectet, post secundum vero eos derelinquat.

214. - 11°. Doceat actus in quibus quisque mane, die et vespere se exercere debet; et ut hos in promptu habeat, breviter illos hic describimus.

Actus faciendi de mane. Signet se signo crucis, et postea dicat: 1°. *Te adoro Domine Deus, et ago tibi gratias de omnibus beneficiis in me collatis, et praecipue, quia hac nocte me custodire dignatus es.* — 2°. *Amo te ex toto corde, et quidquid mihi hodie patiendum contigerit et quidquid faciam, tibi offero in unione operationum et cruciatuum Jesu et Mariae; cum intentione lucrandi omnes indulgentias, quotquot possum, in animarum Purgatorii suffragium.* — 3°. *Propono evitare hodie quodlibet peccatum ac omnem*

della confessione, trasportati dalla lingua spagnuola.

occasionem; et obsecro te propter amorem Jesu Christi, ut concedas mihi perseverantiam. Propono, praecipue in rebus adversis, obsequi voluntati tuae, dicendo semper: Domine, fiat voluntas tua. Jesu mi, ne removeas hodie manus tuas a me! Maria sanctissima, custodi me! Angele custos et Sancti advocati, praesto mihi estote! — Deinde recitet *Pater, Ave* et *Credo*, et *ter Ave* in honorem puritatis Mariae Sanctissimae.

In die. Cum laborare incipit, dicat: *Domine Jesu, in unione perfectissimorum operum tuorum commendo tibi hoc opus meum, secundum tuam voluntatem regendum.* — Ante comestionem: *Benedic, Domine, cibum istum et me quoque, ut in comedendo nullum committam defectum, et hoc totum sit ad gloriam tuam.* — Post comestionem: *Ago tibi gratias quod bona tribuisti mihi inimico tuo.* — Ad sonitum horologii: *Jesu mi, amo te; ne permittas me offendere te.* — Si urget aliqua tentatio, replicet: *Jesu et Maria.* — Si lapsus sit in aliquod peccatum: *Deus meus, me poenitet offendisse te. Nolo amplius hoc facere.* Et si peccatum fuerit grave, statim confiteatur.

Vespere. Vesperi, dum cubitum se confert, agat gratias de bonis sibi collatis. Examine conscientiam et postea eliciat actus christianos, quorum exemplum habebis infra, n. 286.

Parentes hortetur de officiis erga filios. Hortetur omnes matres, ut quotidie hos actus praticari faciant a filiis suis. Praeterea ostendat, parentes teneri operam dare, ut filii sacramenta frequentent; nam, si ad ea frequenter non accedunt, facile Dei gratiam perdunt; et parentes huic damno prospicere debent. Insuper eosdem moneat quod peccant, si, causa justa non accedente, impediunt filios, quominus matrimonio jungantur, aut eos invitos ad matrimonium cogant (Vide *Lib. VI, n. 849, v. Conveniunt*); sicut contra, peccant filii qui, parentibus juste invitatis, matrimonia ineunt (*Lib. VI, n. 849*).

Omnes incitet ad visitationem SS. Sacramenti, 215. - 12°. Item, cum pro comperto habeatur, ut supra ostensum est, quod parochus non solum tenetur ad mala impedienda, sed etiam ad bonum promovendum, populum hortetur ad quotidianam SS. Sacramenti ac B. Mariae Virgi-

nis visitationem. Haecque visitatio potest fieri vespere ab ipso in communi, una simul cum populo sibi commisso, designando horam populo magis accommodatam, prout usus in multis regionibus cum magno fructu introductus est. Et hortetur ut, quibus commoditas ecclesiam adeundi non est, ex domo propria eam faciant. — Prae caeteris insinuet viris, ut frequentent congregationem. — Et omnibus, ut saepe communicent, praecedente debita praeparatione et gratiarum actione eam consequente per exercitium actuum fidei, charitatis, oblationis et petitionis, eos docendo practicum modum, quo hi actus fieri debeant.

216. - 13°. Invigilet saepe reddere suas oves erga devotionem Mariae Virginis studiosas, declarando, quanta sit potentia et misericordia hujus divinae Matris in suis devotis adjuvandis. Ideoque insinuet ut in communi cum familia quotidie recitent quinque decades rosarii, ut sabbato jejurent, et celebrent novenas in festivitibus nostrae Dominae, quas ipse ab altari annuntiabit, quotiescumque illae incidant.

Valde laudabile esset, si in sabbato ille conciunculam faceret de B. Virgine, semper narrando aliquod exemplum, et semel in anno celebrando novenam aliquam solemnem nostrae Dominae cum sermone et expositione SS. Sacramenti; et ad hoc uti posset inter caeteros illo libro, quem ego ad hunc finem typis dedi, cui titulus: *Glorie di Maria*, ubi congestas reperiet materias et exempla. — Felix ille parochus qui suos parochianos fervidos tenet in Beatissimae Virginis devotione; nam illi cum ejusdem Virginis auxilio vitam morigeratam ducent, et ipse in vitae exitu ipsam fidelem et potentem advocatam habebit.

Denique insinuet ante omnia, ut assuescant saepius se Deo commendare, ab eo sanctam perseverantiam per merita Jesu Christi et Mariae postulantem. Saepius quoque praedicet, gratias et praecipue perseverantiae donum non concedi nisi petentibus: *Petite et accipietis* [Joan., xvi, 24]. Notamque saepe faciat illam promissionem Jesu Christi, quidquid a Patre postulabimus in nomine ejus, id omne Pa-

de turpilo-
quiis;

De confes-
sione et
communio-
ne sacrile-
ga;

de requi-
sitione ad con-
fessionem;

de blasphe-
mia;

de super-
stitionibus;

de officiis
parentum,

de modo
superandi
tentationes;

de recupere-
randa si-
tiam gratia.

Doceat ac-
tus chris-
tianos.

Actus fa-
ciendi ma-
ne.

Parentes
hortetur de
officiis erga
filios.

Omnes incitet ad vi-
sitationem
SS. Sacramenti,

et ad com-
munionem
frequen-
tem.

Saepe in-
culcet devo-
tionem erga
Deiparam,

et pias
exercitatio-
nes.

Saepe con-
cionetur de
precatone,

trem daturum nobis: *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis* (Joan., xvi, 23). — Insi-
nuet etiam cum fervore orationis mentalis usum, et curet in ecclesia cum populo quotidie, aut saltem diebus festivis, ut illa fiat; docendo etiam modum, quem domi in ea facienda tenere possunt; ideoque hic subjungitur sequens instructio, ubi exponitur necessitas et modus practicus orationis mentalis.

§ III. — *Brevis praxis orationis mentalis.*

217. — Non est dubitandum quin ex considerationis veritatum aeternarum defectu mundus peccatis scateat et infernus animabus repleatur. *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui recogitet corde* (Jerem., xii, 11). Et contra, ait Spiritus Sanctus, eum qui saepe mortem, iudicium et aeternitatem memoratur, a peccatis liberari: *Memorare novissima tua, et in aeternum non peccabis* (Eccli., vii, 40). Quidam auctor dicit, quod, si a damnatis sciscitaretur: *Cur vos in inferno estis?* major eorum pars responderet: *Nos hic sumus quia infernum non cogitavimus.* Ait S. Vincentius a Paulo quod, si peccator missionem aut exercitia spiritua-
lia audiret et non converteretur, miraculo id attribuendum esset ^{a)}. Nam in oratione mentali Deus est qui loquitur: *Ducam eam in solitudinem et loquar ad cor ejus* (Oseae, ii, 14). Deus utique omni concionatore melius loquitur.

Omnes Sancti per orationem mentalem sancti facti sunt; et experientia scimus quod, qui orationi mentali dant operam, difficulter in peccata mortalia decidunt, et si forte aliquando in ea labuntur, orationi insistendo statim respiscunt et ad Deum redeunt. Oratio mentalis et peccatum una simul consistere nequeunt. Aiebat quidam servus Dei, quod multi recitant rosarium, officium Virginis Mariae, jejunt et in

peccatis vivere pergunt; sed qui orationem non intermittit, impossibile est, ut in Dei offensa vitam prosequatur ducere. Aut enim orationem omittet, aut a peccatis cessabit. Sed si orationem non omittet, non solum peccata relinquet, sed a creaturis amorem suum removebit et ad Deum convertet. *In meditatione mea exardescet ignis* (Ps. xxxviii, 4). Oratio est fornax, ubi animae accenduntur divino amore.

218. — Loquendo de loco, ubi oratio facienda sit, aptior quidem est ecclesia. Sed illis qui illuc ire aut ibi morari nequeunt, quisque locus erit orationi aptus, sive sint domi sive in agris. Etiam iter et labor orationi non disconveniunt, cum etiam tunc possit mens in Deum elevari. Quot rusticulae, cum eis nihil temporis nec loci supersit, laborando et iter agendo suam faciunt orationem. Quaerenti enim Deum in omni loco et in omni tempore inveniri ille se facit.

219. — Quoad tempus, aptius erit tempus matutinum. Bonum non habebunt exitum quae in die fiunt, quum mane orationem suam quis facere neglexit. Orationi proprie bis in die vacare oporteret, mane et vesperi; sed cum vespere commoditas non est, fiat saltem mane. Aiebat Ven. Carolus Carafa, Piorum Operariorum fundator, unum actum amoris, cum animi fervore, mane in oratione factum, sufficere ad retinendam animam in suo fervore per totum diem.

Quoad autem tempus, quod in oratione insumendum erit, parochus aut confessarius pro sua prudentia se dirigat. Certum est, ut ad perfectionis gradum sublimem perveniatur, mediae horae spatium non esse sufficiens. Caeterum satis erit hoc tempus pro incipientibus; quos vero sedulo moneat, ne orationem omittant, cum tempus desolationis advenerit. Observetur, quod dictum est n. 125.

Sed progrediamur ad modum practi-

Orationis
methodus:

Praeparatio

cum orationis, quem docere debet. — Oratio tribus constat partibus: praeparatione, meditatione et conclusione.

In praeparatione tres continentur actus quibus se mens exercere debet: *fidei* nempe per praesentiam Dei, *humilitatis* et *supplicationis* divini luminis: dicendo: 1°. *Deus meus, credo te mihi esse praesentem, et in mei nihili abyssonem demersus, majestatem tuam adoro.* — 2°. *Domine, propter peccata mea nunc ego in inferno cruciandus essem. Me poenitet offendisse te. Per pietatem tuam mihi parce!* — 3°. *Pater aeternae, propter Jesum et Mariam, praebe mihi lucem tuam in hac oratione, ut ab ea fructum percipiam!* Deinde dicatur semel salutatio angelica ad Mariam Sanctissimam, ut ipsa hanc impetret lucem, et semel *Gloria Patri* ad S. Joseph, ad Angelum Custodem et ad Sanctum Patronum. — Hi actus fiant cum animi attentionem, sed breviter, et statim progrediantur ad meditationem.

220. — Circa meditationem juvat, illum qui legere scit, uti aliquo libro, sistendo ubi sentiat animum suum moveri. Ait S. Franciscus Salesius, in hac re debere nos apes imitari, quae tamdiu immorantur uni flori usquedum totum mel extraxerint, et postea ad alium meant. Qui autem legere nescit, meditetur novissima, Dei beneficia, et ante omnia vitam et passionem Jesu Christi: haec, ait S. Franciscus Salesius, nobis debet esse nostra meditatio ordinaria. Oh quam excellens liber est passio Christi animabus devotis! Ibi melius quam in quolibet libro percipitur peccati malitia et Dei amor erga hominem. Quaedam imago Redemptoris semel quondam allocuta est Ven. Fratrem Bernardum a Corlione, qui ab illa scire petiit, an vellet, ut ipse legere disceret: et Cru-

S. Franc. Sales., Tr. de l'Amour de Dieu, l. 6, chap. 2; Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 5. — S. Franc. Sales., Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 1, init.; Entretiens spirit., entr. 18, v. f. — Ven. Maria Crucif., Girolamo

cifixus respondit: *Quid tua legere refert? Quid tibi libri? Ego sum liber tuus, hic tibi sufficit a).*

221. — Oportet autem advertere, orationis mentalis profectum non solum nec tam consistere in meditatione, quam in affectibus faciendis, in supplicando et in sibi proponendis agendis: et hi sunt tres meditationis fructus, ut supra innui n. 123.

Igitur, postquam aliquam aeternam veritatem quis meditatus erit, et postquam Deus cor ejus allocutus fuerit, oportet ut ipse suo corde Deum alloquatur, eliciendo affectus, ut sunt actus fidei aut actionis gratiarum, adorationis, laudis, humilitatis, et prae ceteris amoris et contritionis, qui etiam est actus amoris.

Amor est illa catena aurea, quae adstringit animam cum Deo. Quilibet actus amoris est thesaurus, per quem certi efficitur de Dei amicitia: *Infinis enim thesaurus est hominibus, quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitiae Dei* (Sap., vii, 14). *Ego diligentes me diligo* (Prov., viii, 17). *Qui... diligit me, diligitur a Patre meo* (Joan., xiv, 21). *Charitas operit multitudinem peccatorum* (I Petr., iv, 8). Observetur id, quod in Opere morali dictum est circa hoc, *Lib. VI, n. 442*. Venerabili sorori Mariae Crucifixae visa fuit ingens quaedam flamma, in quam, cum projectae fuissent quaedam paleae, statim visae fuerunt consumi: et hac visione ei ostensum fuit, quod per unum actum amoris auferantur atque consumantur in anima omnes culpa commissae. Accedit id quod docet S. Thomas, nempe, quemlibet actum amoris mereri unum gradum gloriae aeternae. *Quilibet actus charitatis meretur vitam aeternam.*

Actus autem charitatis sunt dicere: *Deus meus, super omnia te aestimo. Te*

Turano, Vita e virtù della Ven. Suor Maria Crocifissa, dell'Ordine di S. Bened., nel Monastero di Palma, lib. 1, cap. 10, in f. (edit. Venet. 1709). — S. Thom., 2^a 2^a, qu. 24, art. 6, ad 1; et 1^a 2^a, qu. 114, art. 7, ad 3.

220. — a) Ita revera legitur in Vita B. Bernardi a Corlione, exarata a Gabriele de Modigliana, cap. 12, init. (edit. Rom., 1768). An autem hoc factum sit authenticum, sane est dubitandum, si conferatur ejusdem Vita, a Joanne Baptista de Milano conscripta (edit. Mediolan., 1761); nam hic auctor aliqua refert

quae prorsus discrepant. Narrat enim, lib. 1, cap. 1, v. med., Beatum, annis undecim natum, magno cum ardore Vitas Sanctorum legisse, et, lib. 2, cap. 10, init., eundem religionem ingressum, propria manu quamdam scripsisse revelationem de poenis inferni ipsi factam.

et de oratione mentali.

Sine oratione mentali, peccatum regnat.

Cum oratione mentali, status gratiae.

Locus aptior orationi.

Tempus orationis.

Ejus duratio.

Meditatio quae constat:

1°. Ex consideratione mentis.

2°. Ex affectibus voluntatis.

Actus eliciendi.

Speciatim actus amoris.

Diversi actus amoris.

Ven. Carafa, in Vita ejus a Gisolfi descripta, cap. 32, v. med.

217. — a) Ubinam hoc dictum S. Vincentii a Paulo reperiatur, nescimus. In ejus Vita ab Abelly conscripta, lib. 2, cap. 4, sez. 1, in f. (edit. ital., Romae, 1847) legimus S. Vincentium

dixisse, loquendo de exercitiis spiritualibus: « Si peccatores hoc remedio non emendantur, solum miraculum potest eos ad meliorem frugem reducere ».

diligio ex toto corde. Cupio te ab omnibus diligi. Aut se totum divinae voluntati committere, dicendo: *Domine, fac ut cognoscam, quod tibi de me placet fieri! nam promptus sum totum exsequi.* Aut se ita offerat Deo, quin sibi aliquid reservet, dicendo: *Ecce me! De me et de iis quae ad me pertinent, dispone pro tua voluntate!* Et hi actus oblationis sunt actus amoris, qui valde sunt Deo chari; propterea S. Theresia quinquagies quolibet die se Deo offerebat ^{a)}. Sed inter alios praestantius erit dicere: *Gaudeo, Deus meus, quod es qui es; quod es summum bonum nullius indigens, etc.*

Cum autem anima cognosceret se supernaturali sive infusa recollectione elevatam (ut explicatum est n. 133), tunc non debet ipsa niti ad alios actus faciendos, praeter illos ad quos sentit se a Deo suaviter trahi; cum debeat tunc animo amabiliter intento attendere ad id quod Deus in se operatur: alioquin obstaculo posset esse divinae operationi.

Insuper notetur, ut advertit S. Franciscus Salesius, quod, si unquam Spiritus sancti afflatu mens nostra ad aliquem bonum affectum ante considerationem concitata fuerit, tunc, posthabita consideratione, locus dandus est affectibus; nam consideratio ad id deservit, ut affectus concitentur: quare obtento fine medium derelinquendum est.

222. - Item summopere juvat, petitiones in oratione repetere, cum humilitate et fiducia exposcendo a Deo suum ipsius lumen, peccatorum remissionem, perseverantiam, bonam mortem, paradysum, et in primis donum sui sancti amoris. Hortabatur S. Franciscus Salesius, inter caeteras gratias postulandam esse cum animi vehementiori fervore divini amoris gratiam, quia, aiebat, obtento amore omnes reliquae gratiae obtinentur. Igitur sufficiens erit animae, si propter spiritus desolationem, in qua reperiretur, aliud facere non posset, sufficiens, dico, ei erit, ut re-

petat hanc Davidis petitionem: *Deus, in adiutorium meum intende; Domine, adjuvame, festina mihi auxiliari!* Dicebat Vener. Pater Paulus Segneri, se experientia didicisse, nullum aliud exercitium esse animabus utilius in meditatione, quam iterum atque iterum petere in nomine sive per merita Jesu Christi, qui nobis illam magnam jucundamque promissionem fecit, ut superius dictum est: *Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.*

223. - Item expedit, in oratione, saltem in ipsius fine, aliquid sibi proponere, non solum in genere, ut evitare omnem culpam deliberatam, etiam levem, et se totum Deo committere; sed etiam in particulari, ut est accuratius evitare aliquem defectum, in quem saepius quis offenderit, aut vigilantius attendere ad aliquam virtutem circa quam frequentiores habeat occasiones se exercendi, ut tolerandi alicujus molestias, tali superiori aut tali regulae diligentius obediendi, et majus studium adhibendi ut in tali et tali re desideria sua cohibeat; et ab oratione non discedendum, nisi aliquid in particulari sibi proposuerit.

224. - Demum *conclusio* orationis tribus actibus terminatur: 1°. Gratiae Deo aguntur de omnibus illuminationibus, quae in meditatione acceptae sunt. — 2°. Proponatur, omnes deliberationes factas fideliter observare. — 3°. Oretur aeternus Pater, ut propter Jesum et Mariam auxilium suum praebeat ad fideliter exsequendum quod ei sponsum est. Et in fine orans commendet Deo animas purgatorii, praelatos Ecclesiae, peccatores et omnes sibi conjunctos, amicos, benefactores, recitando semel *Pater* et *Ave*, quae sunt omnium precum, quas a Christo et Ecclesia docti sumus, utilissimae.

225. - Antequam tamen ab oratione exeatur, oportet (ut ait S. Franciscus Salesius): 1°. Colligere fasciculum florum ut totum diem ille olfiat, nimirum seligere

4°. Ex propositis efformandis.

Conclusio orationis.

Quomodo servetur fervor post orationem.

l'opera, in med. (edit. Venet. 1742); et Sentimenti avuti nell'oraz., n. 14 (edit. Mediol. 1847). — S. Franc. Sales., Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 7 et 8.

prae ceteris unam vel alteram rem, in qua anima magis se moveri sensit, ut reliquo die illam recogitet. — 2°. Oportet operam dare ut quis statim executioni mandet resolutiones factas tam in parvis quam magni momenti occasionibus, quae nobis occurrunt: ex. gr., superet cum mansuetudine molestias quae sibi inferuntur ab aliquo in se ira succenso; aut ut se mortificet in visu, auditu, in loquendo. — Et praecipue refert ut cum silentio, quantum possibile est, conservet sensum piorum illorum animi affectuum, quos in oratione Deus ei communicavit; alioquin si statim ad actiones externas et ad inutiles sermones divertet, illico fervor ille devotionis in oratione conceptus tepescet et irritus reddetur.

226. - Prae caeteris denique director suum poenitentem sedulo admoneat, ne

orationem intermittat, neque ab illa aliquid temporis detrahat, praecipue in ariditate tempore, et numquam turbetur, licet nimis et diu se cognosceret anima in ariditate positam ac omni devotionis fervore carentem. Quot aulici aiebat S. Franciscus Salesius, eunt suum principem honoratum, et contenti sunt, si dumtaxat ab eo aspecti sunt! Ad orationem nos pergimus, ut obsequium praestemus Deo et ei obsecundemus. Si ipsi lubet nos alloqui et suis consolationibus nobis favere, de tanta gratia gratias ei rependamus; sin minus, sufficiens erit nobis, ejus divinae praesentiae adesse, aequo animo eum adorando et nostras necessitates ei exponendo; et si tunc Dominus nobiscum non loquetur, utique acceptabit nostram attentionem et nostram fidelitatem, et pro nostra in eum fiducia nostras petitiones exaudiet.

In ariditate anima non cesset ab oratione.

S. Franc. Sales., Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 9.

S. Franc. Sales., Introd. à la vie dév., part. 2, chap. 8. S. Franc. Sales., cfr. Tr. de l'Amour de Dieu, l. 11, chap. 4, 8, 9, 13. — Segneri, cfr. Manna dell'anima, dichiaraz. del-